

พระราชบัญญัติ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก พุทธศักราช ๒๔๘๔

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐)
อาทิตยทิพอาภา
พล.อ. พิชยนทร โยธิน
ตราไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔
เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก
จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ เครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก พุทธศักราช ๒๔๘๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก รัตนโกสินทรศก ๑๒๘ และบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประธานของเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก และทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะพระราชทานและเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้

มาตรา ๕ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้สำหรับพระราชทาน ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ราชการหรือสาธารณชนตามที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร

มาตรา ๖ เจ้านายหรือผู้มีเกียรติของต่างประเทศอาจได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ได้

มาตรา ๗ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้แบ่งเป็น ๘ ชั้น มีนามดังต่อไปนี้

ชั้นสูงสุด มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก อักษรย่อ ม.ป.ช.

ชั้นที่ ๑ ประถมาภรณ์ช้างเผือก อักษรย่อ ป.ช.

ชั้นที่ ๒ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก อักษรย่อ ท.ช.

ชั้นที่ ๓ ตริตาภรณ์ข้างเผือก อักษรย่อ ต.ช.

ชั้นที่ ๔ จัตุรตาภรณ์ข้างเผือก อักษรย่อ จ.ช.

ชั้นที่ ๕ เบญจมาภรณ์ข้างเผือก อักษรย่อ บ.ช.

ชั้นที่ ๖ เกรียณูทองข้างเผือก อักษรย่อ ร.ท.ช.

ชั้นที่ ๗ เกรียณูเงินข้างเผือก อักษรย่อ ร.ง.ช.

มาตรา ๘ เครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ

ชั้นสูงสุด มหาปรมาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราด้านหน้าเป็นรูปช้างไอราพต ลงยาสี่ขาอยู่บนพื้นทองในดอกบัวบาน กลีบลงยาสี่ชมพูสลับแดง เกรสรเงิน รอบนอกมีกระจังทองลงยาสี่เหลี่ยม มีรัศมีเปลวเงินตามระหว่าง ด้านหลังเปลี่ยนรูปช้างเป็นอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ม.ป.ร. ลงยาสีแดง เบื้องบนมีอุณาโลมเงินและพระมหามงกุฎทองมีรัศมี ห้อยกับแพรแถบขนาดกว้าง ๑๐ เซ็นติเมตร สีแดงริมเขียวมีริ้วเหลืองริ้วน้ำเงิน ขนาดเล็กควบคั่นทั้งสองข้าง สะพายบ่าซ้ายเฉียงลงทางขวา กับมีคาราด้านหน้าอย่างดวงตรา แต่ย่อมกว่าซ่อนอยู่บนรัศมีเงิน จำหลักเป็นเพชรสร้างสี่แฉก รัศมีทองสี่แฉก ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย สำหรับพระราชทานสตรีนั้น ดวงตรา ดารา และสายสะพายมีขนาดย่อมกว่า

ชั้นที่ ๑ ประถมาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราเป็นรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นอยู่บนพื้นทองในดอกบัวบาน กลีบลงยาสีแดงสลับเขียวเกรสรเงิน รอบนอกมีกระจังเงินแปดทิศ มีกระจังแทรกตามระหว่าง ด้านหลังเปลี่ยนรูปช้างเป็นอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ม.ป.ร. ลงยาสีแดง เบื้องบนมีพระมหามงกุฎทองมีรัศมีห้อยกับแพรแถบขนาดกว้าง ๑๐ เซ็นติเมตร สีแดงริมเขียวมีริ้วเหลืองริ้วน้ำเงิน ขนาดใหญ่ควบคั่นทั้งสองข้าง สะพายบ่าขวาเฉียงลงทางซ้าย กับมีคาราด้านหน้าอย่างดวงตราแต่กระจังยาวกว่าด้านหลังเป็นทอง ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย สำหรับพระราชทานสตรีนั้น ดวงตรา ดารา และสายสะพายมีขนาดย่อมกว่า

ชั้นที่ ๒ ทวีติยาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราอย่างประถมาภรณ์ แต่ย่อมกว่า และที่พระมหามงกุฎไม่มีรัศมี ด้านหลังเป็นทองเกลี้ยง ห้อยกับแพรแถบขนาดกว้าง ๔ เซ็นติเมตรสวมคอ กับมีคารออย่างประถมาภรณ์ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้ายสำหรับพระราชทานสตรีนั้น ดวงตรา ดารา มีขนาดย่อมกว่า และดวงตราใช้ห้อยกับแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ชั้นที่ ๓ ตริตาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราอย่างทวีติยาภรณ์ ห้อยกับแพรแถบขนาดกว้าง ๔ เซ็นติเมตรสวมคอ สำหรับพระราชทานสตรีนั้น ดวงตรามีขนาดย่อมกว่า และห้อยแพรแถบผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ชั้นที่ ๔ จัตุรตาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราอย่างตริตาภรณ์ แต่ย่อมกว่า ห้อยกับแพรแถบขนาดกว้าง ๓ เซ็นติเมตร มีดอกไม้จิบติดบนแพรแถบประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย สำหรับสตรีผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ชั้นที่ ๕ เบญจมาภรณ์ข้างเผือก

ดวงตราอย่างจัตุรตาภรณ์ แต่ไม่มีดอกไม้จิบ สำหรับสตรีผูกเป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าบ่าซ้าย

ชั้นที่ ๖ เกรียณูทองข้างเผือก

เหรียญเงินกลมกาไหล่ทอง ด้านหน้าเป็นรูปช้างเผือกอยู่ในดอกบัวบาน ด้านหลังเป็นอักษรพระปรมาภิไธยย่อ ม.ป.ร. เบื้องบนมีพระมหามงกุฎห้อยกับแพรแถบ ขนาดกว้าง ๓ เซนติเมตร ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย สำหรับสตรีผู้เป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าซ้าย

ชั้นที่ ๗ เหรียญเงินช้างเผือก

เหรียญเงิน มีลักษณะอย่างเหรียญทอง สำหรับสตรีผู้เป็นรูปแมลงปอ ประดับเสื้อที่หน้าซ้าย

มาตรา ๕ ผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ตั้งแต่ชั้นที่ ๕ ถึงชั้นสูงสุด ให้มีประกาศนียบัตรทรงลงพระปรมาภิไธย และประทับพระราชลัญจกร ส่วนผู้ที่ได้รับพระราชทานชั้นที่ ๖ และที่ ๗ จะได้ประกาศนามในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ เมื่อผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้วายชนม์ ผู้รับมรดกจะต้องส่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้คืนภายในกำหนดสามสิบวัน ถ้าส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ กองมรดกจะต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๑๑ เมื่อผู้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้ได้รับพระราชทานชั้นสูงขึ้น ผู้รับพระราชทานต้องส่งคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นรอง หรือในกรณีที่ทรงเรียกเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้คืน ตามความในมาตรา ๔ ถ้าผู้รับพระราชทานส่งคืนไม่ได้ด้วยประการใด ๆ ผู้รับพระราชทานจะต้องใช้ราคาเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้น

มาตรา ๑๒ บรรดาผู้ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้อยู่แล้วในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ทุกประการ

มาตรา ๑๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ หน้า ๑๕๖๖ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔)